



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Werken in een (groot)stedelijke omgeving

Fukkink, R.; Oostdam, R.

Publication date

2016

Document Version

Proof

Published in

Van Twaalf tot Achttien

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Fukkink, R., & Oostdam, R. (2016). Werken in een (groot)stedelijke omgeving. *Van Twaalf tot Achttien*, 26(special), 2-3. <https://onderwijsdatabank.nl/94528/onderwijs-en-opvoeding-in-een-stedelijke-context-katern/>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Werken in een (groot) stedelijke omgeving

Voor welke uitdagingen staan professionals die werken in de (grote) stad? En welke specifieke kennis en vaardigheden hebben pedagogen en leerkrachten nodig in een stedelijke omgeving?

DOOR RUBEN FUKKINK EN RON OOSTDAM



Drie dimensies van onderwijs en opvoeding spelen in een grootstedelijke context een grote rol. Ten eerste kent de stad een superdiverse populatie van leerlingen. Daarmee is ook de samenstelling van de ouderpopulatie in de stad superdivers. Ten slotte kenmerkt de grote stad zich door een rijke omgeving met een groot aanbod van kenniscentra, culturele instellingen en allerlei pedagogische professionals. Deze drie specifieke aandachtsgebieden corresponderen met beroepskenmerken van de 'urban professional': kunnen omgaan met de grote verschillen tussen kinderen, kunnen omgaan met verschillen tussen ouders en kunnen (samen)werken met verschillende professionals in de thuis-, school- en vrijetijdsccontext (zie kader).

Superdiversiteit als onderscheidend kenmerk

Nederland heeft de op drie na meest verstedelijkte populatie ter wereld: 70

procent van de bevolking woont in stedelijk gebied. Leven in een sterk verstedelijkt gebied is dus de norm in ons land en het aantal kinderen dat opgroeit in een grootstedelijk gebied groeit nog gestaag. Opgroeien in een stad als Amsterdam, Rotterdam, Utrecht of Den Haag betekent vandaag voor kinderen en jongeren opgroeien in een wereld vol verschillen. Alleen al het stadsdeel Zuidoost in Amsterdam bijvoorbeeld telt ruim 170 nationaliteiten met verschillende culturen en gewoonten (net als Londen en Antwerpen), ook als het gaat om opvoeding en onderwijs. Sinds 2011 is Amsterdam officieel een stad zonder meerderheid, oftewel een 'majority-minority city', net als verschillende Amerikaanse staten (New York, Texas en New Mexico) en steden als Sao Paolo, Toronto en Sydney. Leven in diversiteit is een van de hoofdkenmerken van de grote stad. Juist in de grootstedelijke context wordt bovendien de zogenaamde 'diversification of diversity' goed zichtbaar: er zijn niet alleen significante verschillen tussen de verschillende minderheden, ook de leden binnen deze groepen laten onderling grote verschillen zien. We spreken daarom niet van diversiteit, maar van superdiversiteit.

De superdiverse populatie van leerlingen en hun ouders stelt andere vragen aan leraren en pedagogen. En de rijke omgeving van de grote stad biedt andere kansen aan de jeugd. Dit betekent dat we,

Diversiteit jeugd

- Vereist een professioneel perspectief op identiteit
- Vraagt om meer differentiatie in pedagogisch en onderwijskundig opzicht

Diversiteit ouders

- Vereist een nieuw perspectief op ouders
- Vraagt om extra inspanning bij het vormgeven van educatieve samenwerking

Diversiteit omgeving

- Vereist intensieve interprofessionele samenwerking
- Vraagt om een bredere blik op de rijke omgeving binnen de 'community'

Drie inhoudelijke domeinen voor professionals in een (groot)stedelijke context.





ze moeten een positief klimaat scheppen met oog voor zowel verschillen als gemeenschappelijkheid.

Omgaan met diversiteit ouders

'Urban professionals' moeten competent zijn in het betrekken van ouders – uit verschillende culturen en met uiteenlopende opleidingsniveaus – bij de ontwikkeling van hun kind. Ouders die een duidelijke afstand ervaren tussen henzelf en de school vragen om een andere aanpak dan ouders die zich daar direct vertrouwd voelen. Leraren en pedagogen moeten ouders met heel verschillende achtergronden toegang kunnen bieden tot kennis, wijzen op bronnen die hen kunnen helpen, aanmoedigen om keuzes te maken, en stimuleren om eigen kennis en vaardigheden in te zetten en zo nodig nieuwe aan te leren die van belang zijn voor de opvoeding en/of school.

Dit vraagt van 'urban professionals' dat zij niet alleen de klas zien als hun werkterrein maar verder durven kijken en bruggen kunnen slaan naar andere professionals buiten de school en uiteraard naar ouders en de bredere 'community'.

Opleiden voor de stad: stadsbekwaam?

De diversiteit van leerlingen, ouders en omgeving stelt andere vragen aan leraren en pedagogen. Diverse opleiders en onderzoekers, in binnen- en buitenland, onderstrepen dan ook dat de stedelijke omgeving uniek is en andere eisen stelt aan de mensen die daar (gaan) werken als leraar of pedagoog. Een generieke 'one size fits all'-aanpak bij educatieve opleidingen leidt ertoe dat professionals onvoldoende worden opgeleid voor hun toekomstige werk in een grootstedelijke omgeving. Er wordt in dit verband wel gezegd dat 'urban professionals' niet alleen startbekwaam moeten zijn, maar ook 'stadsbekwaam'. Om die reden stelt het opleiden tot 'urban professionals' specifieke eisen aan de curricula van educatieve opleidingen met eigen accenten en een vertaling van landelijke opleidingsvereisten naar specifieke kenmerken van de grootstedelijke omgeving. Maar het stelt ook eisen aan schoolbesturen en directies om startende leraren en pedagogen goed te begeleiden en te ondersteunen.

met erkenning van de complexiteit van opgroeien en werken in de grote stad, ook de kansen benadrukken die een grootstedelijke omgeving biedt aan jongeren, hun ouders, de professionals en in het verlengde daarvan de beroepsopleiding. De rijke en veelkleurige stad vraagt daarom om een eigen perspectief.

Omgaan met diversiteit jeugd

De veelkleurige populatie van een stedelijke omgeving vraagt van aanstaande leraren en pedagogen om een onderbouwde visie op diversiteit in hun beroepspraktijk. Dit betekent voor 'urban' professionals dat zij niet vanuit culturele stereotypen of tegenstellingen, maar vanuit een breed, genuanceerd perspectief naar kinderen kijken. Pedagogische professionals moeten daarnaast de vaardigheid hebben om relaties aan te gaan met leerlingen met verschillende culturele achtergronden en

Omgaan met diversiteit omgeving

Niet alleen de populatie in de stad is anders, maar ook de stedelijke omgeving is uniek. De grote stad biedt als rijke, kosmopolitische omgeving met diverse kennisinstellingen, centra voor sport, cultuur en vrijetijdsbesteding unieke mogelijkheden voor de ontwikkeling van jongeren. Deze rijke omgeving biedt kansen voor samenwerking tussen professionals en tussen allerlei andere sleutelfiguren in de buurt.



Binnenkort verschijnt bij uitgeverij Coutinho het boek 'Onderwijs en opvoeding in een stedelijke context: Van startbekwaam naar stadsbekwaam'. In dat boek worden vanuit de drie hierboven genoemde perspectieven aan leraren en pedagogen handvatten gegeven bij het omgaan met de superdiversiteit van de stad. Naast lectoren van het Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding hebben experts uit het gehele land een bijdrage geleverd.

DE 'STADSBEKWAME LERAAR'... WAITING FOR SUPERMAN?

De nadruk op Urban Education kan er makkelijk toe leiden dat leraren zich overvraagd voelen: 'Moeten we dat ook nog allemaal kunnen?' Scholen in multiculturele en superdiverse settings vragen inderdaad

veel van leraren. Dat kan niet allemaal op de schouders van een individuele leraar terecht komen. Vormgeven aan Urban Education lukt alleen als leraren, maar vooral schoolleiders, beleidsmakers en (lokale en

landelijke) politici hun 'mindset' ten aanzien van het beroep van leraar veranderen en het beroep van leraar herdefiniëren als een collectief beroep waarin je samen vormgeeft aan de uitdagingen waar de

grootstedelijke context leraren voor stelt. (Marco Snoek in het boek *Onderwijs en opvoeding in een stedelijke context*).